



Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

21 päivänä helmikuuta 2013*

Direktiivi 93/13/ETY — Kuluttajasopimusten kohtuuttomat ehdot — Ehdon kohtuuttomuuden tutkiminen viran puolesta kansallisessa tuomioistuimessa — Kansallisen tuomioistuimen, joka on todennut viran puolesta ehdon kohtuuttomaksi, velvollisuus kehottaa asianosaisia esittämään huomautuksensa ennen kuin se tekee kyseisestä toteamuksesta päätelmiä — Sopimusehdot, jotka on otettava huomioon kohtuuttomuutta tutkittaessa

Asiassa C-472/11,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Fővárosi Bíróság (josta on tullut Fővárosi Törvényszék) (Unkari) on esittänyt 16.6.2011 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 16.9.2011, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Banif Plus Bank Zrt

vastaan

Csaba Csipai ja

Viktória Csipai,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Tizzano sekä tuomarit M. Ilešič, E. Levits, M. Safjan ja M. Berger (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: P. Mengozzi,

kirjaaja: hallintovirkamies A. Impellizzeri,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 12.9.2012 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Banif Plus Bank Zrt, edustajanaan ügyvéd E. Héjja,
- Unkarin hallitus, asiamiehinään M. Z. Fehér ja K. Szijjártó,
- Espanjan hallitus, asiamiehenään S. Martínez-Lage Sobredo,
- Slovakian hallitus, asiamiehenään M. Kianička,

* Oikeudenkäyntikieli: unkari.

— Euroopan komissio, asiamiehinään B. Simon ja M. van Beek,
päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annetun neuvoston direktiivin 93/13/ETY (EYVL L 95, s. 29; jäljempänä direktiivi) 6 ja 7 artiklan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Banif Plus Bank Zrt (jäljempänä Banif Plus Bank) ja Csipain aviopari ja joka koskee luottosopimuksen perusteella erääntyneiden summien maksamista tilanteessa, jossa luottolaitos päättää kyseisen sopimuksen ennenaikaisesti luotonottajan syyksi luettavan menettelyn perusteella.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

- 3 Direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa määritellään kohtuuton ehto seuraavalla tavalla:
”Sopimusehtoa, josta ei ole erikseen neuvoteltu, pidetään kohtuuttomana, jos se hyvän tavan vastaisesti aiheuttaa kuluttajan vahingoksi huomattavan epätasapainon osapuolten sopimuksesta johtuvien oikeuksien ja velvollisuuksien välille.”
- 4 Direktiivin 4 artiklan 1 kohdassa todetaan ehdon kohtuuttomuuden tutkimisesta seuraavaa:
”Sopimusehdon kohtuuttomuutta arvioidaan ottaen huomioon sopimuksen kohteena olevien tavaroiden ja palvelujen luonne ja viitaten sopimuksetekohetkellä kaikkiin sopimuksen tekoon liittyviin olosuhteisiin sekä kaikkiin muihin sopimuksen ehtoihin tai toiseen sopimukseen, josta se on riippuvainen, sanotun kuitenkin rajoittamatta 7 artiklan soveltamista.”
- 5 Direktiivin 6 artiklan 1 kohdassa säädetään ehdon kohtuuttomuuden toteamiseen liittyvistä vaikutuksista seuraavaa:
”Jäsenvaltioiden on säädettävä, että elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisen sopimuksen kohtuuttomat ehdot eivät sido kuluttajia niiden kansallisen lainsäädännön mukaisesti ja että sopimus jää muilta osin osapuolia sitovaksi, jos sopimus voi olla olemassa ilman kohtuuttomia ehtoja.”
- 6 Direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa lisätään seuraavaa:
”Jäsenvaltioiden on kuluttajien ja kilpailevien elinkeinonharjoittajien edun vuoksi varmistettava, että on olemassa riittäviä ja tehokkaita keinoja kohtuuttomien ehtojen käytön lopettamiseksi elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisissä sopimuksissa.”

Kansallinen lainsäädäntö

- 7 Siviililain 209 §:n 1 momentin mukaan ”kuluttajasopimuksen yleinen sopimusehto tai sopimusehto, josta ei ole erikseen neuvoteltu, on kohtuuton, jos siinä lojaliteettiperiaatteen vastaisesti ja kohtuuttomasti määritellään yksipuolisesti ja perusteetta osapuolten sopimuksesta johtuvat oikeudet ja velvollisuudet kyseisen sopimusehdon laatineen osapuolen sopimuskumppanille epäedullisella tavalla”.
- 8 Siviililain 209 A §:n 2 momentissa säädetään, että tällaiset ehdot ovat pätemättömiä.
- 9 Kuluttajasopimusten kohtuuttomina pidetyistä ehdoista 5.2.1999 annetun hallituksen asetuksen nro 18/1999 2 §:n j kohdassa säädetään seuraavaa:
- ” – – on pidettävä kohtuuttomana, ellei vastakkaista näyttöä ole esitetty, erityisesti sellaista ehtoa, jolla
- –
- j) kuluttaja veloitetaan suorittamaan kohtuuttoman suuria maksuja siinä tapauksessa, ettei hän ole täyttänyt velvollisuuksiaan tai ettei hän ole täyttänyt niitä sopimuksen mukaisesti.”
- 10 Siviiliprosessista vuonna 1952 annetun lain nro III 3 §:n 2 momentissa säädetään, että ellei laissa toisin säädetä, tuomioistuin on sidottu asianosaisten vaatimuksiin ja oikeudellisiin väitteisiin.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 11 Csaba Csipai teki 16.6.2006 Banif Plus Bankin kanssa luottosopimuksen, jonka päättymisajankohdaksi vahvistettiin 15.6.2012.
- 12 Banif Plus Bankin etukäteen laatiman sopimuksen 29 ehdossa määrättiin, että jos kyseinen sopimus päätetään ennen sen päättymiselle vahvistettua määräaikaa luotonottajan sopimusrikkomuksen tai minkä tahansa muun hänen syykseen luettavan menettelyn vuoksi, luotonottajan on maksettava viivästyskorkojen ja kulujen lisäksi kaikki jäljellä olevat erät. Erääntyneisiin eriin sisältyvät pääoman lisäksi lainan korko ja vakuutusmaksu.
- 13 Csipai maksoi viimeisen kerran erän helmikuussa 2008. Näin ollen Banif Plus Bank päätti sopimuksen ja vaati luotonottajaa maksamaan jäljellä olevat summat kyseisen sopimuksen 29 ehdon mukaisesti. Koska Csipai ei noudattanut tätä vaatimusta, Banif Plus Bank nosti kanteen Csipaita ja perheoikeudellisten sääntöjen perusteella Csipain aviopuolisoa vastaan.
- 14 Pesti Központi kerületi bíróság (Pestin keskustan alioikeus), joka käsitteli asiaa ensimmäisenä oikeusasteena, ilmoitti siinä vireillä olleessa oikeudenkäynnissä asianosaisille, että se katsoi, että kyseinen 29 ehto on kohtuuton, ja kehotti niitä esittämään näkemyksensä tästä. Csipai totesi, että hän pitää Banif Plus Bankin vaatimuksia kohtuuttomina ja että hän myöntää ainoastaan pääomaa koskevan vaatimuksen olevan perusteltu. Banif Plus Bank kiisti kyseisen ehdon kohtuuttomuuden.
- 15 Pesti Központi kerületi bíróság velvoitti 6.7.2010 antamallaan ratkaisulla Csipain maksamaan Banif Plus Bankille summan, joka oli laskettu ilman, että sopimuksen 29 ehtoa oli sovellettu.
- 16 Banif Plus Bank haki muutosta tähän ratkaisuun. Tässä tilanteessa Fővárosi Bíróság päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:
- ”1) Täyttääkö kansallisen tuomioistuimen menettely direktiivin – – 7 artiklan 1 kohdan vaatimukset silloin, kun tuomioistuin on todennut sopimusehdon kohtuuttomaksi ja ilmoittaa asianosaisille, vaikka ne eivät ole esittäneet tätä koskevaa väitettä, katsovansa, että asianosaisten välillä tehdyn

lainasopimuksen yleisten sopimusehtojen 29 ehdon neljäs virke on pätemätön? Pätemättömyys perustuu lainsäädännön eli – – hallituksen asetuksen nro 18/1999 1 §:n 1 momentin c kohdan ja 2 momentin j kohdan rikkomiseen.

- 2) Onko tuomioistuimella ensimmäisessä kysymyksessä tarkoitettussa tilanteessa oikeus kehottaa asianosaisia antamaan mainittua sopimusehtoa koskeva lausunto, jotta se voi määrätä ehdon mahdollisen kohtuuttomuuden oikeudellisista seuraamuksista ja jotta voidaan saavuttaa direktiivin – – 6 artiklan 1 kohdassa säädetyt tavoitteet?
- 3) Onko tuomioistuimella edellä kuvatussa tilanteessa kohtuutonta sopimusehtoa tutkiessaan oikeus tutkia kaikki sopimusehdot vai onko sen rajattava tutkintansa niihin ehtoihin, joihin kuluttajan kanssa sopimuksen tehnyt osapuoli on perustanut vaatimuksensa?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen ja toinen kysymys

- 17 Ensimmäisellä ja toisella kysymyksellään, joita on syytä tarkastella yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustele, onko direktiivin 6 artiklan 1 kohtaa ja 7 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä sille tai päinvastoin mahdollistavat sen, että kansallinen tuomioistuin, joka on todennut viran puolesta sopimusehdon kohtuuttomaksi, ilmoittaa asianosaisille, että se on todennut pätemättömyysperusteen olevan olemassa, ja kehottaa niitä antamaan tästä lausunnon.
- 18 Asiakirja-aineistosta ilmenee, että nämä kysymykset liittyvät siihen, että kansalliseen lainsäädäntöön sisältyy sääntö, jonka mukaan tuomioistuimen, joka on todennut viran puolesta pätemättömyysperusteen olevan olemassa, on ilmoitettava tästä asianosaisille ja annettava niille mahdollisuus antaa lausunto sen, että kyseinen oikeussuhde on pätemätön, mahdollisesta toteamisesta; jos tuomioistuin ei toimi näin, se ei voi todeta pätemättömyyttä.
- 19 Jotta näihin kysymyksiin voitaisiin vastata, on muistutettava, että direktiivillä toteutettu suojajärjestelmä perustuu ajatukseen siitä, että kuluttaja on elinkeinonharjoittajaan nähden heikompi osapuoli sekä neuvotteluaseman että tietojen puolesta, mikä johtaa kuluttajan sitoutumaan elinkeinonharjoittajan ennakoilta laatimiin sopimusehtoihin ilman, että hän voisi vaikuttaa niiden sisältöön (ks. mm. asia C-40/08, Asturcom Telecomunicaciones, tuomio 6.10.2009, Kok., s. I-9579, 29 kohta ja asia C-618/10, Banco Español de Crédito, tuomio 14.6.2012, 39 kohta).
- 20 Tämän heikomman aseman takia kohtuuttomat ehdot eivät direktiivin 6 artiklan 1 kohdan mukaan sido kuluttajia. Kuten oikeuskäytännöstä ilmenee, kyseessä on pakottava säännös, jolla pyritään korvaamaan muodollinen tasapaino, joka sopimuksessa perustetaan sopimuspuolten oikeuksien ja velvollisuuksien välille, todellisella tasapainolla, jolla voidaan palauttaa sopimuspuolten välinen yhdenvertaisuus (ks. mm. asia C-137/08, VB Pénzügyi Lízing, tuomio 9.11.2010, Kok., s. I-10847, 47 kohta ja em. asia Banco Español de Crédito, tuomion 40 kohta).
- 21 Unionin tuomioistuin on jo korostanut useaan otteeseen, että direktiivissä tavoitellun suojan varmistamiseksi kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välistä epäyhdenvertaista tilannetta voidaan tasoittaa ainoastaan sopimuspuolten ulkopuolisella aktiivisella toiminnalla (ks. mm. em. asia VB Pénzügyi Lízing, tuomion 48 kohta ja em. asia Banco Español de Crédito, tuomion 41 kohta).
- 22 Unionin tuomioistuin on katsonut näiden seikkojen valossa, että kansallisilla tuomioistuimilla on velvollisuus viran puolesta tutkia direktiivin soveltamisalaan kuuluvan sopimusehdon kohtuuttomuus ja näin korjata sitä epätasapainoa, joka vallitsee kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välillä (ks. mm. em. asia VB Pénzügyi Lízing, tuomion 49 kohta ja em. asia Banco Español de Crédito, tuomion 42 kohta).

- 23 Näin ollen on niin, ettei tehtävä, joka on unionin oikeudessa osoitettu kansalliselle tuomioistuimelle kyseessä olevalla alalla, rajoitu pelkästään siihen, että kansallisella tuomioistuimella on mahdollisuus lausua sopimusehdon mahdollisesta kohtuuttomuudesta, vaan sisältää myös velvollisuuden tutkia viran puolesta tämä kysymys aina silloin, kun tuomioistuimella on käytössään tämän tutkinnan edellyttämät oikeudelliset seikat ja tosiseikat (ks. mm. asia C-243/08, Pannon GSM, tuomio 4.6.2009, Kok., s. I-4713, 32 kohta ja em. asia Banco Español de Crédito, tuomion 43 kohta).
- 24 Tästä on todettava, että kun unionin tuomioistuin on lausunut ennakkoratkaisupyyntöä, jonka kansallinen tuomioistuin on esittänyt kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välisessä kontradiktorisessa menettelyssä, se on katsonut, että tämän tuomioistuimen on ryhdyttävä viran puolesta selvittämistöimiin todetakseen, kuuluuko elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välillä tehdyssä sopimuksessa oleva ehto direktiivin soveltamisalaan, ja jos näin on, arvioitava viran puolesta tällaisen ehdon mahdollista kohtuuttomuutta (ks. vastaavasti em. asia VB Pénzügyi Lízing, tuomion 56 kohta ja em. asia Banco Español de Crédito, tuomion 44 kohta).
- 25 Päätelmistä, jotka on tehtävä ehdon toteamisesta kohtuuttomaksi, on todettava, että direktiivin 6 artiklan 1 kohdassa edellytetään, että jäsenvaltioiden on säädettävä, että tällainen ehto ei sido kuluttajia ”niiden kansallisen lainsäädännön mukaisesti”.
- 26 Tässä yhteydessä on muistutettava, että koska unioni ei ole antanut asiasta säännöksiä, jäsenvaltioiden asiana on säätää sisäisessä oikeusjärjestyksessään menettelysäännöistä sellaisia oikeussuojakeinoja varten, joilla pyritään turvaamaan unionin oikeuteen perustuvat yksityisten oikeudet, jäsenvaltioiden menettelyllisen autonomian periaatteen nojalla. Nämä säännöt eivät kuitenkaan saa olla epäedullisempia kuin ne, jotka koskevat samankaltaisia jäsenvaltion kansallisen oikeuden soveltamisalaan kuuluvia tilanteita (vastaavuusperiaate), eikä niillä saada tehdä unionin oikeusjärjestyksessä tunnustettujen oikeuksien käyttämistä käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi (tehokkuusperiaate) (ks. vastaavasti em. asia Asturcom Telecomunicaciones, tuomion 38 kohta ja em. asia Banco Español de Crédito, tuomion 46 kohta).
- 27 Velvoitteesta varmistaa direktiivissä säädetyn suojan tehokkuus, kun kyse on kohtuuttomasta ehdosta määrättävästä seuraamuksesta, oikeuskäytännössä on jo täsmennetty, että kansallisen tuomioistuimen on tehtävä kaikki kansallisen oikeuden perusteella kyseisen ehdon kohtuuttomuuden toteamisesta seuraavat päätelmät sen varmistamiseksi, että kyseinen ehto ei sido kuluttajaa (em. asia Asturcom Telecomunicaciones, tuomion 59 kohta). Oikeuskäytännössä on kuitenkin täsmennetty, että kansallisen tuomioistuimen ei tarvitse direktiivin nojalla olla soveltamatta kyseistä ehtoa, ellei kuluttaja ole sen jälkeen, kun tuomioistuin on kuluttajalle tästä ilmoittanut, halunnut vedota ehdon kohtuuttomuuteen ja sitomattomuuteen (ks. em. asia Pannon GSM, tuomion 33 ja 35 kohta).
- 28 Tästä oikeuskäytännöstä ilmenee, että se, että direktiivissä säädetty suoja on täysin tehokasta, edellyttää sitä, että kansallinen tuomioistuin, joka on todennut viran puolesta ehdon kohtuuttomaksi, voi tehdä tästä toteamuksesta kaikki päätelmät odottamatta sitä, että kuluttaja, jolle on ilmoitettu hänen oikeuksistaan, antaa lausunnon, jossa hän pyytää, että kyseinen ehto todetaan pätemättömäksi.
- 29 Kun kansallinen tuomioistuin soveltaa unionin oikeutta, sen on kuitenkin myös noudatettava unionin oikeuteen perustuvia yksityisten oikeuksia koskevan tehokkaan oikeussuojan vaatimuksia, sellaisena kuin tehokas oikeussuoja taataan Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklassa. Näihin vaatimuksiin kuuluu kontradiktorinen periaate, joka kuuluu puolustautumisoikeuksiin ja sitoo tuomioistuinta etenkin silloin, kun se ratkaisee oikeusriidan viran puolesta huomioon otetun perusteen nojalla (ks. vastaavasti asia C-89/08 P, komissio v. Irlanti ym., tuomio 2.12.2009, Kok., s. I-11245, 50 ja 54 kohta).
- 30 Oikeuskäytännössä on näin ollen katsottu, että kontradiktorisella periaatteella ei pääsääntöisesti anneta ainoastaan oikeudenkäynnin kullekin asianosaiselle oikeutta tutustua asiakirjoihin sekä huomautuksiin, jotka vastapuoli on toimittanut tuomioistuimelle, ja keskustella niistä, vaan sillä annetaan myös

asianosaisille oikeus tutustua oikeudellisiin perusteisiin, jotka tuomioistuin on ottanut huomioon viran puolesta ja joihin se aikoo perustaa ratkaisunsa, sekä keskustella niistä. Oikeuskäytännössä on korostettu sitä, että oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevaan oikeuteen liittyvien vaatimusten täyttämiseksi asianosaisten on nimittäin saatava tieto sellaisista tosiseikoista ja oikeudellisista seikoista, jotka ovat oikeudenkäyntimenettelyn tuloksen kannalta ratkaisevia, ja niillä on oltava tilaisuus keskustella näistä kontradiktorisesti (ks. em. asia komissio v. Irlanti ym., tuomion 55 ja 56 kohta).

- 31 Tästä seuraa, että siinä tapauksessa, että kansallinen tuomioistuin toteaa sen jälkeen, kun se on katsonut sellaisten tosiseikkojen ja oikeudellisten seikkojen perusteella, jotka ovat sen tiedossa tai jotka se on saanut tietoonsa sen tässä yhteydessä viran puolesta toteuttamien selvittämistoimien seurauksena, että ehto kuuluu direktiivin soveltamisalaan, viran puolesta suorittamansa arvioinnin päätteeksi, että kyseinen ehto on kohtuuton, sen on pääsääntöisesti ilmoitettava tästä asianosaisille ja kehotettava niitä keskustelemaan tästä kontradiktorisesti kansallisissa menettelysäännöissä määrättyllä tavalla.
- 32 Pääasiassa kyseessä oleva kansallinen sääntö, jonka mukaan tuomioistuimen, joka on todennut viran puolesta pätemättömyysperusteen olevan olemassa, on ilmoitettava tästä asianosaisille ja annettava niille mahdollisuus antaa lausunto sen, että kyseinen oikeussuhde on pätemätön, mahdollisesta toteamisesta, on tämän vaatimuksen mukainen.
- 33 Siinä tapauksessa, että ehto todetaan viran puolesta kohtuuttomaksi, velvoitetta ilmoittaa tästä asianosaisille ja antaa niille mahdollisuus esittää tästä näkemyksensä ei voida myöskään pitää sellaisenaan yhteensopimattomana tehokkuusperiaatteen kanssa, jolla säädellään sitä, että jäsenvaltiot toteuttavat unionin oikeusjärjestyksessä tunnustetut oikeudet. On nimittäin selvää, että kyseistä periaatetta sovellettaessa on otettava huomioon muun muassa kansallisen lainkäyttöjärjestelmän perustana olevat periaatteet, kuten puolustautumisoikeuksien suojaaminen, jonka osa kontradiktorinen periaate on (ks. vastaavasti em. asia Asturcom Telecomunicaciones, tuomion 39 kohta).
- 34 Tässä tilanteessa on katsottava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on noudattanut kontradiktorista periaatetta eikä ole heikentänyt direktiivissä kuluttajan hyväksi säädetyn suojan tehokkuutta, kun se on pääasiassa kehottanut sekä luottolaitosta, joka on valittajana kyseisessä asiassa, että kuluttajaa, joka on vastapuolena kyseisessä asiassa, esittämään huomautuksensa arvioinnista, jonka se on tehnyt riidanalaisen ehdon kohtuuttomuudesta.
- 35 Tämä kuluttajalle annettu mahdollisuus esittää näkemyksensä tästä seikasta on myös sen veloitteen mukainen, joka kansallisella tuomioistuimella on, kuten tämän tuomion 25 kohdassa on muistutettu, ja joka koskee sitä, että kuluttajan ilmaisema tahto on tarpeen vaatiessa otettava huomioon, kun kuluttaja on tietoinen kohtuuttoman ehdon sitomattomuudesta mutta kuitenkin toteaa, että hän vastustaa sen huomiotta jättämistä, ja antaa näin vapaaehtoisen ja tietoisin suostumuksensa kyseiseen ehtoon.
- 36 Ensimmäiseen ja toiseen kysymykseen on näin ollen vastattava, että direktiivin 6 artiklan 1 kohta ja 7 artiklan 1 kohta on tulkittava siten, että kansallisen tuomioistuimen, joka on todennut viran puolesta sopimusehdon kohtuuttomaksi, ei tarvitse odottaa sitä, että kuluttaja, jolle on ilmoitettu hänen oikeuksistaan, antaa lausunnon, jossa hän pyytää, että kyseinen ehto todetaan pätemättömäksi, voidakseen tehdä kyseisestä toteamuksesta päätelmiä. Kontradiktorinen periaate kuitenkin edellyttää pääsääntöisesti, että kansallinen tuomioistuin, joka on todennut viran puolesta sopimusehdon kohtuuttomaksi, ilmoittaa tästä asianosaisille ja antaa niille mahdollisuuden keskustella tästä kontradiktorisesti kansallisissa menettelysäännöissä määrättyllä tavalla.

Kolmas kysymys

- 37 Kolmannella kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii selvittämään, onko direktiiviä tulkittava siten, että siinä mahdollistetaan se tai edellytetään sitä, että kansallinen tuomioistuin tutkii kohtuutonta ehtoa tutkiessaan kaikki sopimusehdot, vai onko kansallisen tuomioistuimen päinvastoin rajattava tutkintansa niihin ehtoihin, joihin sen käsiteltäväksi saatettu vaatimus perustuu.
- 38 Aluksi on todettava, että asiakirja-aineistosta ilmenee, että pääasiassa Banif Plus Bankin Csipain avioparille esittämä vaatimus perustuu niiden tekemän luottosopimuksen 29 ehtoon ja että sen määrittäminen, onko kyseinen ehto kohtuuton vai ei, on ratkaisevaa Banif Plus Bankin vaatimien korvausten maksamista koskevan vaatimuksen ratkaisemisen kannalta.
- 39 Kolmatta kysymystä on näin ollen tulkittava siten, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii selvittämään, voiko se ottaa tai onko sen otettava ehdon, johon vaatimus perustuu, kohtuuttomuuden arvioinnissa huomioon muut sopimuksen ehdot.
- 40 Direktiivin 3 artiklan 1 kohdan mukaan ehtoa pidetään kohtuuttomana, jos se lojaliteettiperiaatteen vastaisesti aiheuttaa kuluttajan vahingoksi huomattavan epätasapainon osapuolten sopimuksesta johtuvien oikeuksien ja velvollisuuksien välille. Saman direktiivin 4 artiklan 1 kohdan mukaan kyseisessä arvioinnissa on otettava huomioon sopimuksen kohteena olevien palvelujen luonne ja viitattava kaikkiin sopimuksen tekoon liittyviin olosuhteisiin sekä kaikkiin muihin sopimuksen ehtoihin tai toiseen sopimukseen, josta se on riippuvainen.
- 41 Kolmanteen kysymykseen on näin ollen vastattava, että kansallisen tuomioistuimen on otettava sopimusehdon, johon sen käsiteltäväksi saatettu vaatimus perustuu, mahdollisen kohtuuttomuuden arvioinnissa huomioon kaikki muut sopimuksen ehdot.

Oikeudenkäyntikulut

- 42 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) Kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annetun neuvoston direktiivin 93/13/ETY 6 artiklan 1 kohtaa ja 7 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että kansallisen tuomioistuimen, joka on todennut viran puolesta sopimusehdon kohtuuttomaksi, ei tarvitse odottaa sitä, että kuluttaja, jolle on ilmoitettu hänen oikeuksistaan, antaa lausunnon, jossa hän pyytää, että kyseinen ehto todetaan pätemättömäksi, voidakseen tehdä kyseisestä toteamuksesta päätelmiä. Kontradiktorinen periaate kuitenkin edellyttää pääsääntöisesti, että kansallinen tuomioistuin, joka on todennut viran puolesta sopimusehdon kohtuuttomaksi, ilmoittaa tästä asianosaisille ja antaa niille mahdollisuuden keskustella tästä kontradiktorisesti kansallisissa menettelysäännöissä määrättyllä tavalla.**
- 2) Kansallisen tuomioistuimen on otettava sopimusehdon, johon sen käsiteltäväksi saatettu vaatimus perustuu, mahdollisen kohtuuttomuuden arvioinnissa huomioon kaikki muut sopimuksen ehdot.**

Allekirjoitukset